

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Lausuntopyyntö 3.10.2025 HE 99/2025 Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Kirjallinen asiantuntijalausunto / Opintokeskukset ry

Opintokeskukset ry kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026.

Opintokeskusten itse ja yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa järjestämä koulutus tukee hallituksen tavoitetta koulutustason ja koko väestön osaamistason nostamisesta. Opintokeskukset ry kannattaa tavoitetta edistää kestävästä kehityksestä, joka ymmärretään niin sivistyksellisten kuin myös kulttuuristen oikeuksien toteutumisena sekä hyvinvointina ja osallisuutena.

Opintokeskusten koulutus vahvistaa osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteiskunnan resilienssiä

Valtakunnallisten opintokeskusten koulutus vahvistaa aktiivista kansalaisuutta ja demokratiaosaamista sekä edistää kansalaisyhteiskunnan toimintaa.

Opintokeskusten koulutuksen pedagoginen erityispiirre on yhteisöllisyys. Vaikka koulutukseen osallistuvat yksilöt, se kohdentuu järjestöyhteisöihin vahvistaen ryhmien ja yhteisöiden osaamista ja toimintavalmiutta. Yhteisöllinen koulutus vahvistaa osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä edistää yhteiskuntamme henkistä resilienssiä, turvallisuutta ja luottamusta ([Opintokeskusten laatu- ja vaikuttavuusraportti 2024](#)).

Tutkimuksen mukaan kansalaistoimijat pystyvät tavoittamaan ihmisryhmiä, joita hallinto ei, tukemaan heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan sekä rakentamaan yhteiskunnan eheyttä ja resilienssiä. Kansalaisyhteiskunnassa syntyvät ideat, aloitteellisuus ja aktivismi ovat edistyksen ehto. Opintokeskukset tunnistetaan toimijoiksi, jotka tukevat kansalaistoimijoiden osaamista ja toimintakykyä tarjoamalla koulutusta, neuvontaa ja oppimisympäristöjä. Niiden roolia tulisi vahvistaa, jotta ne voivat tukea kansalaistoiminnan jatkuvuutta ja vaikuttavuutta (Valtioneuvoston raportti 2025:2: Reaktionopeutta, paikallistietoa ja huolenpitoa).

Opintokeskukset yhdessä ovat maamme suurin vapaaehtoisten kouluttaja

Opintokeskukset kouluttavat vapaaehtoistoimijat, luottamushenkilöt, yhteiskunnan rakentajat, vaikuttajat ja päättäjät. On tunnettua, että vapaaehtoistoiminta nostaa yhteiskunnan kokonaisyhyvinvointia (mm. Kansalaisjärjestöstrategia 2023-2027). Myös lausuntovaiheessa oleva maaseutupoliittinen selonteko tunnistaa kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan merkityksen monilla maaseutualueilla välttämättömänä osana arjen sujuvuutta ja turvallisuutta (mm. vapaapalokunnat, digipalveluiden tukeminen, kulttuurin ja liikunnan edistäminen).

Opintokeskukset kouluttavat uutta osaamista

Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvuksi. Opintokeskusten koulutukset tukevat hallinnonalan tavoitetta jatkuvasta oppimisesta ja osaavasta työvoimasta mahdollistamalla työelämässä tarvittavaa

uutta osaamista, vahvistamalla perustaito-osaamista (erityisesti digitaidot) sekä järjestämällä työllistymistä edistävää koulutusta maahan muuttaneille.

Tulevaisuuden vapaa sivistystyö

Kiitämme opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tavoitetta ja toimia turvata vapaan sivistystyön toimintakyky, saavutettavuus ja toiminnan vaikuttavuus sekä tulevaisuusorientaatio, näistä keskeisimpinä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehys ja kansallisen vision rakentaminen tulevaisuuden vapaasta sivistystyöstä.

Suomella on kaikki edellytykset säilyttää paikkansa maailman arvostetuimpien sivistys- ja hyvinvointivaltioiden joukossa. Turvataan tämä.

Helsinki 7.10.2025

Tuula Kumpumäki
puheenjohtaja
Opintokeskukset ry